

Vrolijk Voodoofeest

Linda Polman

Voodoofeestdagen vallen vaak samen met heilige dagen van de katholieke kerk. Zo camouflerden de slaven in Haïti de rituelen die ze meebrachten uit Afrika en die door de Franse slavenmeesters waren verboden. Om dezelfde reden lijken voodoogoden ook op bijbelse figuren. Damballa bijvoorbeeld manifesteert zich als een slang. Vroeg een slavenmeester: wat moet dat daar met die slang, dan antwoordde je dat het de staf van Mozes was, nadat die veranderd was in een slang, of je verwees naar Adam en Eva en dan was het goed. Damballa is dol op alles wat wit is: witbrood, kokosmelk en rijst, maar in termen van mensen houdt het voor hem op bij Haïtiaanse albino's. Van blanken houdt hij niet.

Damballa's echtgenote Erzulie Dantor lijkt sprekend op de Zwarte Madonna, inclusief kindeke in de armen. Om haar te eren smeren Haïtianen rum in hun haar. Alleen Baron Samedi kan niet door voor katholiek. De god van seks en de dood zuipt, rookt en jaagt op vrouwen. Tot zover kunnen katholieken er misschien nog iets mee, maar heiligen die net als de Baron gekleed gaan in een zwarte tuxedo en hoge hoed en met watjes in hun neusgaten zijn er niet. Zo zien alleen Haïtianen eruit die op het punt staan begraven te worden.

Ik vierde twee Pasens in Haïti: de ene in de kerk en de andere met pelgrims in La Souvenance, het voodoo-equivalent van Lourdes. Onderscheid in rangen en standen maken de voodoogoden niet: op het ritme van de trommels dansten een voormalige minister van Cultuur, een advocaat die vanuit Haïti naar New York verhuisde, kleine boertjes, politiefunctionarissen en schooljuffen nachtenlang in één grote zwetende kluwen, alsof hun leven ervanaf hing. Misschien wás dat voor sommigen ook wel zo. Buiten de tempel, onder een boom, lagen intussen de zondaars, nieuwsgierig bekeken door honden, kippen en giegelende kindertjes.

De goden hadden de benen van de zondigen in een knoop gelegd. Niemand wist hoe lang de straf zou duren. Eentje lag er bij zonsopgang nog steeds. Hoe langer het trommelen en dansen duurde, hoe meer mensen door goden bezeten raakten. Uit dank werden zes geiten geslacht. Iedereen mocht even dansen met een van de verse kadavers op zijn hoofd. Bloed gutste over gezichten en schouders. Geen wonder dat de Franse meesters het liever niet hadden op hun koffieplantages, dat voodooedoe.

Zo verliep Pasen in de échte republiek Haïti. Een paar kilometer verderop, op witte stranden, waren vakantievierende representanten van de 'parallele staat' te vinden, die van de internationale hulporganisaties die na de aardbeving van januari 2010 naar Haïti kwamen voor de wederopbouw. De NGO's kregen nagenoeg álle internationale wederopbouwfondsen op hun bankrekeningen gestort, miljarden dollars totaal. Gezamenlijk zijn de hulporganisaties in Haïti oneindig veel rijker en machtiger dan de wettige regering van het land. Inwoners van deze 'NGO-republiek' lagen met de Paas onder parasols rum te drínken in plaats van het in hun haar te smeren.

Ik vroeg ze of het niet eerlijker zou zijn om in elk geval een deel van de hulpfondsen door de Haïtianen zélf te laten besteden. Een functionaris van één van de grootste VN-organisaties in het land, die niet met zijn naam in deze column wilde, smaalde en vroeg me of ik gek was geworden. 'Dat kúnnen ze helemaal niet. Ze zouden van het geld alleen maar feestvieren.'

Het was vanuit de bossen rondom Souvenance dat legers van ontsnapte slaven het land introkken om de Franse slavenmeesters het land uit te smijten. In 1804 riepen ze de onafhankelijke staat Haïti uit, de eerste zwarte republiek ter wereld. Het was ook vlakbij Souvenance waar de opstand begon die een einde maakte aan de wrede dictatuur van Papa en Baby Doc Duvalier. Deze Paas dronken de pelgrims in Souvenance nog maar eens een glas bloed leeg. Alleen de goden weten waarop ze toostten. ■

* Linda Polman is freelance journalist en auteur van onder meer *De Crisiskaravaan*.
Achter de schermen van de noodhulpindustrie.